

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:
י"ט סיון תשע"א

פרשה:
פרשת קרח

כותרת:
יותר נמוך מזה אי אפשר לרדת...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת קרח

יותר נמוך מזה אי אפשר לרדת...

בשנה שעברה התפרסמו דבריה של הלן תומאס, העיתונאית הותיקה ביותר בבית הלבן, שהתבטאה כי "היהודים צריכים לעוף לכל הרוחות, לעזוב את פלסטין ולחזור למקומם הטבעי, לפולין ולגרמניה..."

כל אחד ששמע את הדברים בשעתו הזדעזע עמוקות, הלא זוהי ממש שפתו של אחמדינגא'ד, וקשה להאמין שעיתונאית בת 90 בבית הלבן תתבטא בצורה כזאת. היא לא היחידה, מידי פעם אנחנו 'זוכים' לשמוע את חוות-דעתם של אישים שונים כלפי העם היהודי, דברים תמוהים ומעוררי חלחלה.

הרבי אמנם לימד אותנו שכל מאורע שמתרחש בעולם יש בו צד חיובי, ולכן עלינו לחפש גם בסיפור הזה את הצד החיובי של המטבע.

בתלמוד מופיע סיפור מפורסם על רבי עקיבא, גדול התנאים, שחי בדור שלאחר חורבן הבית השני. פעם הוא עלה לירושלים ביחד עם חבריו התנאים: רבן גמליאל שהיה נשיא הסנהדרין, רבי אלעזר בן עזריה שהיה ממלא מקומו בתור נשיא הסנהדרין, רבי יהושע שהיה אב בית הדין. אלו שמות שאנחנו מכירים מתוך ההגדה של פסח.

הגמרא מספרת על חבורת התנאים הללו ש"כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים". קודש הקודשים הוא המקום שבו עמד ארון הברית ובתוכו הלוחות. רק הכהן הגדול הורשה להכנס לשם פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים, ורק אם הוא היה צדיק הוא היה זוכה לצאת משם בחיים. וכעת מבחינה חבורת התנאים שמתוך חורבות בית המקדש, מאותו מקום שבו עמד קודש הקודשים, יוצא שועל החוצה...

ממשיכה הגמרא לספר: "התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק". שלושת התנאים הנזכרים פרצו בבכי לנוכח המראה המזעזע הזה, זו היתה תגובתם הטבעית לנוכח החורבן האיום, אבל רבי עקיבא משחק. "אמרו לו - מספרת הגמרא - מפני מה אתה משחק?" מה מצחיק פה? מה כל כך משמח אותך?

אולם יהודי תמיד עונה בשאלה והוא שאל אותם: "ומפני מה אתם בוכים?" "אמרו לו מקום שכתוב בו והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה". איך אפשר לא לבכות כאשר קודש הקודשים הופך למקום ששועלים מטיילים בו תדיר. ענה להם רבי עקיבא - "אמר להן לכך אני מצחק" (מסכת מכות כד, ב; שיחת יו"ד שבט תשכ"ה תו"מ מנחם ציון כרך ב עמ' 577).

ישנו סיפור יהודי טיפוסי על יהודי עשיר בשטעטל שירד מנכסיו ל"ע, וכך הלך מדחי אל דחי, איבד את כל חסכוניותו, איבד את המניות שלו, איבד את כל העסק שלו והמצב רק הלך והחמיר מיום ליום עד שאיבד את הבית שלו ונשאר ממש בחוסר כל.

יום אחד הוא הלך למקווה המקומי, פשט את בגדיו לטבול, וכשיצא מן המים גילה להפתעתו שבגדיו נעלמו. מישהו הלביש את בגדיו ונעלם... בעודו עומד ללא בגדים - 'כאדם הראשון לפני החטא' - הוא פצח בריקוד. האנשים בסביבה ריחמו עליו מאד וסברו שמרוב הצרות ועגמת הנפש נטרפה עליו דעתו, מיד מיהרו והביאו לו בגדים אחרים כדי שיוכל לפחות לצאת מן המקווה.

תקופה קצרה לאחר מכן החל המזל להאיר לו פנים, הוא התחיל לעשות עסקים חדשים ולאט לאט חזר לעצמו. ביום מן הימים, פנה אליו ידיד וסיפר לו שהוא היה עד ראיה בשעתו לסיפור שאירע במקווה וברצונו לדעת מה היה פשר הריקוד המטורף הזה? ענה לו מיודענו: הלא החיים הם 'גלגל חוזר', כל זמן שירדתי והפסדתי את הוני דאגתי מאד, שכן ידעתי שהמצב יכול להיות גרוע יותר וניסיתי לעצור את ההידרדרות. אבל כשיצאתי מהמקווה וגיליתי שאיבדתי אף את מכנסיי כפשוטו - ידעתי שכבר הגעתי לתחתית הגלגל. מכאן ואילך המצב יכול רק להשתפר, ולכן רקדתי משמחה, שכן ידעתי שהישועה קרובה לבוא ('התוועדויות' תשמ"ג כרך א עמ' 103).

אולי אפשר לומר שזוהי למעשה התחושה שליוותה את רבי עקיבא בלכתו בהר הבית. המצב של עם ישראל הלך והידרדר עוד בתקופת בית ראשון, גלות עשרת השבטים וכו' וכו' עד חורבן הבית הראשון. אולם בבית הראשון נחרבה רק תקרת הבית ואילו הקירות נשארו לעמוד והחורבן לא היה מושלם (ירושלמי יומא פ"א ה"א). כלומר, שהמצב עוד היה יכול להיות גרוע יותר. אבל לאחר חורבן בית שני, כשראה רבי עקיבא את השועל יוצא מתוך קודש הקודשים, הוא הבין שעכשיו הגענו לתחתית הגלגל, יותר גרוע מזה - לא יכול כבר להיות, ומרגע זה והלאה המצב רק יכול להשתפר, ולכן הוא צחק.

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על מחלוקתו של קורח על משה רבינו.

מעניין שאחרי הסיפור של קורח לא היו יותר מריבות במדבר, כמעט כמו "ותשקוט הארץ ארבעים שנה". מה אירע דווקא לאחר הסיפור הזה שנעשה שקט ושלווה? יהיו כאלו שיאמרו בוודאי שאחרי שרואים אנשים נבלעים במעמקי האדמה - הכל מבינים שהמשחקים נגמרו, וכל מי שיעשה בעיות ימצא את עצמו בשכנות לקורח...

אבל יש כאן משהו מעבר לזה. מאז יציאת מצרים עם ישראל התלונן פעמים רבות נגד משה רבינו. מיד בקריעת ים סוף הם כבר טענו כלפי משה "המבלי אין קברים במצרים ... מה זאת עשית לנו". שלושה ימים אחר כך הם התלוננו למשה "מה נשתה", ומאז הם לא חדלו מלהתלונן על הלחם ועל הבשר, ולאחר מכן סיפור חטא העגל ובכל פעם הם דחפו את המרידה יותר ויותר, אבל משה רבינו ברוב טובו התפלל עליהם והציל אותם.

לאחר מכן היה הסיפור של חטא המרגלים ושוב עם ישראל מתח את החבל עוד יותר. הם לא רצו להכנס לארץ ומשה רבינו הגן עליהם בתפילתו. ואז מגיעה פרשת קורח, כאשר כאן הם ירדו לרמה הנמוכה ביותר, קורח פשוט ערער על מנהיגותו של משה, הוא כפר בכל המציאות של משה רבינו וערער על הלגיטימיות שלו בתור מנהיג, "כל העדה כולם קדושים ... ומדוע תתנשאו על קהל ה'".

כאן הם כבר הלכו "על כל הקופה". לא היה זה עוד ויכוח לגיטימי האם צריך ללכת לארץ ישראל או לא. בכל המקרים הקודמים עוד היה ניתן למצוא 'הגיון בשיגעון', אך כאן הם הגיעו לתחתית הסולם. כעת התברר שהמניע לכל התלונות והטענות לאורך כל התקופה היה חוסר רצון לקבל את מרותו של משה רבינו ושל הקב"ה. יותר רחוק מזה - כבר אי אפשר להגיע... ולכן דווקא הסיפור הזה עם קורח גרם לתפנית משמעותית אצל דור המדבר, ומני אז לא היו להם עוד תלונות נוספות.

הויכוח בימינו על ארץ ישראל מתנהל מזה עשרות שנים. טענו שסיני אינה שייכת לנו, אלא שייכת למצרים והיא אפילו לא ארץ ישראל התנ"כית, ובסוף החזירו את סיני.

אחר כך התווכחו שעזה מלאה בערבים, וזה לא צודק ומוראלי לשלוט על עם אחר, וגם את עזה החזירו. ומשם הדרך היתה קצרה לטעון שבעצם על כל הישטחים הכבושים יש להקים מדינה פלסטינית, ורק כך ישרור שלום בין שני העמים כשהם יחיו זה לצד זה באהבה וחיבה, והממשלה הסכימה גם לזה.

אחר כך התפתח הויכוח על ירושלים, וטענו שגם זה שלהם. אולי כדאי לעשות מירושלים עיר בינלאומית ועוד כל מיני רעיונות מטורפים. בכל הויכוח הזה נשמעים, כביכול, טענות 'לגיטימיות'; לא שחלילה יש להם משהו נגד היהודים או נגד ישראל, הם פשוט דואגים לעם 'מדוכא' וטוענים שיש לתת להם צ'אנס וזה לא צודק לכבוש עם אחר וכו' וכו'.

אבל לאט לאט מתברר היטב שהטענה האמיתית שלהם היא כלפי הזכות של היהודים לארץ ישראל בכלל. כפי שהתבטאה אותה עיתונאית ישיבה ש"היהודים אינם שייכים לשם, עליהם לחזור הביתה לגרמניה ולפולין". כאן כבר מגיעים לשפל המדרגה, עם טענה כזאת שום "שוחר שלום" אינו יכול להסכים. כאן מתגלה למעשה שהויכוח הוא לא על גודל השטח שיש להעניק לערבים, אלא על עצם הקיום והזכות לארץ ישראל. ולצערנו אפילו בבית הלבן ישנם כתבים ועיתונאים מכובדים שחושבים שאין ליהודים דריסת רגל בארץ ישראל.

ולכן כעת אפשר לצחוק כמו רבי עקיבא בשעתו על הר הבית, שכן בויכוח על ארץ ישראל - יותר נמוך מזה אי אפשר לרדת! מרגע זה ואילך - בעזה"י - יתחיל תהליך בכיוון ההפוך, עד שנזכה בקרוב לקיום היעוד של "אז ימלא שחוק פיננו".

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד